Otuzdördüncüsene. Sayı - 5164 - 807

Tasviri Efkâr

MÜSTAKİL YEVMÎ GAZETE

Telefon : 20520
Telg. Tasvirieîkâr, İstanbul

Perşembe 3 Eylûl 1942

Öğretmek, iki defa öğrenmek demektir.
Joubert

(Şerhi 2 nci sahifede)

Afrikanın kızgın güneşi altında çarpışan İngiliz ve Hintli askerler

Mısır muharebesi

Rommel kuvvetleri 12 km. kadar ilerlediler

El-Alemeynde Amerikalılar da çarpışacak

Londra, 2 (A.A.) — Rommel ihtiyatla ilerilemektedir. 12 kilometre kadar yol almıştır. ve 30 kilometre kadar derinliği olan İngilizlerin mayn tarlasını geçmek ister gibi görünmektedir. Rommel kollarından biri, El-Alemeyn'in 40 kilometre cenubunda bulunan El-Emeina'nın şimaline doğru diğer bir kol doğu şimale doğru, üçüncü bir kol da Ruveysat tepesine, yâni şimale doğru ilerilemektedir. Rommel, İngiliz zırhlı kuvvetlerinin küllî kısmını arar gibi görünüyorsa da şimdiye kadar büyük bir savaş olmamıştır. Askerî muharrirlerin mütaleası, General Mongomeri'nin tank taburlarını ihtiyat olarak elde tuttuğu ve Alman zırhlı alayları topçu ile tayyareler tarafından sarsılıncaya kadar bunları muhafazaya devam edeceği yolundadır. Müttefiklerin 6 librelik toplara 130 luk ve daha başka toplara bol bol sahip bulundukları bu sırada en mükemmel tabiye, düşmanı çok kuvvetli olarak müttefik müdafaa mevzilerine çarparak yıprannıya mecbur etmektir. Merkezde başlıca İtalyanlardan teşekkül eden kıt'aların yaptıkları taarruz püskürtülmüş, düşmana ağır kayıplar verdirilmiş ve tekrar edilmemiştir. Rommel'in ilerilemiye başladığı ilk iki gün kıt'aları Afrikada şimdiye kadar hiç görülmemiş şekilde şiddetli bir bombardımana tutulmuştur. Havada gayet büyük bir muharebe cereyan etmiş, 50 tane Messerschmitt 109 un refakat ettiği 40 stuka tayyaresi El-Alemeyn'e taarruz teşebbüsünde bulunmuştur. İngiliz uçakları bu tayyareleri durdurmuşlar ve bombala-

(Devamı sahife 3, sütun 4 te)

Günün yazısı

Suhumuzun nimetlerinden hakkle istifade çarelerini bulalım

HARBİN dördüncü yılına girmiş olmamıza rağmen bizim bitaraflığı muhafazada gösterdiğimiz maharet ve kudreti övmekte bütün matbuat müttefiktir.

Bir İsviçre gazetesi de, Brezilyanın lüzumsuz ve mânasız yere harbe karışmasından bahsederken Türkiyeyi misal olarak gösteriyor ve «coğrafi mevkii ve askeri kudreti itibarile harp üzerinde büyük tesirler yapabileceği muhakkak olan bir Türkiye kaldığı halde o, harbe girmemeyi tercih eylemek dirayetini gösteriyor» demektedir.

Hakikaten coğrafi mevkiimiz itibarile memleketimiz, harpten kaçınması cidden güç bir vaziyettedir. Üç senedenberi harp, birkaç defa şark ve garptan, cenuptan ve şimalden hudutlarımızın yanı başına kadar geldi. Fakat bizim aldığımız siyasî ve askerî tedbirler sayesinde bir türlü içeri girmek cesaretini gösteremedi. Şimdi muharipler arasında bir nevi müvazene husule geldiği ve bizim her tarafla iyi geçinmek hususundaki azmimize artık kanaat getirildiği için harp tehlikesi binnisbe uzaklaşmış gibi görünmektedir. Bundan dolayı ne kadar memnun olsak azdır. Çünkü şu harple uzaktan yakından alâka ve münasebeti olmıyan milletlerden biri de biziz. Binaenaleyh herhangi bir tarafı fazla iltizam eylememiz veya herhangi bir tarafı gücendirmemiz için hiçbir sebep yoktur. Bilâkis bitaraf kalmamız, iki muharip zümre için siyasî ve maddî faydalar temin eylemektedir. Me

TASVİRİ EFKÂR

(Devamı sahife 3, Sütun 1 de)

Şark cephesi

Stalingrad'da Rus hatları yarıldı

Şehri tehdit eden tehlike saatten saate artıyor

Novoresisk'ininde yakında suktu bekleniyor

Berline göre:

Anapa'nın düşmesi üzerine buraya 45 kilometre mesafede olan Novorosisk'in sukutu da beklenmektedir. Ruslar Kotelnikovo kesiminde üstün Alman kuvvetlerinin baskısı neticesinde arazi terketmişlerdir. Stalingrad kesiminde Almanlar arazi kazançları elde etmişlerdir.

Bu bahsin diğer haberleri Sa3, Sü 3 de

Moskovaya göre:

Almanlar Stalingradın cenup batı yakınlarında müthiş bir hücumla Sovyet müdafaa hatlarını yarmışlardır. Sovyetler 45 saat zarfında dört defa yeni mevzilere çekilmişlerdir. Stalingradı tehdit eden tehlike saatten saate fazlalaşmaktadır.

Bu bahsin diğer haberleri Sa 3, Sü 2 de

Anapayı zapteden Alman kıt'aları, sahil yolile 40 kilometre mesafede bulunan Novorosisk'i tehdide başlamışlardır. Bu şehrin de yakında düşmesi muhtemeldir. Yukarıdaki haritada Almanların taarruz hedefleri görülmektedir.

Bakışlar

Sinemada iyiye, doğruya, güzele doğru

Peyami SAFA

HOLİVUD dedikleri cinayet, hırsızlık ve zina üniversitesinden Türkiyeye hâlâ film gelebiliyor mu? Haberim yok. Hiç gelemiyorsa, bu, Türk ahlâkı için bir müjde; az geliyorsa bir kâr.

Dün bir İsviçre mecmuasında (Le mois Suisse . sayı 34) Holivud'un bütün dünyaya sağanak halinde yağdırdığı soysuzluk basillerine karşı Avrupadan yükselen korkunun ve tiksintinin iki vesikasını gördüm. Biri büyük İngiliz romancısı ve mütefekkiri Aldus Huxley'in bir kitabından alınmış satırlar:

«Holivud bizi (Anglo - Saksonları) canlar ve zekâ yoksulları gibi tanıtıyor.» — «Holivud medeniyetimizin kabaca sakatlanmış levhalarını, dünyaya yayıyor.» — «Holivud zabıta vak'alarından, tefrika romanlarından, boşanma davası rezaletlerinden başka bir şey kabul etmiyor. Beyaz adamlar da renkli ırkların eskisi kadar kendilerine saygı beslemediklerinden şikâyet ediyorlar. Buna nasıl şaşılır?»

Bir de Dr. Legendre'ın «Avrupaya karşı Asya» adlı kitabından alınmış satırlar:

«Yerli ahaliye sinemada ne gösteriliyor? Havalın, ırkımızın yaşadığı hayatın en kötü tarafları. Gözlerinin önünden batakhane, bar, hırsızlık, cinayet, tren soyguculuğu sahneleri geçiriliyor. Beline kadar dekolte güzel kadınlar revolver kullanıyorlar. Güzel genç kızlar bir delikanlının üstüne atılıyor, onu kucaklıyor ve dudaklarını sonsuz buselerle emiyorlar.»

Müellifin son hükmü şudur: «Sinema, Asyanın üstüne atılmış büyük pisliktir.»

Bu satırları alan İsviçre mecmuası, şimdi Uzakdoğuda olup biten şeylerle Amerikan sinemasının dünyaya verdiği nefret arasında bir münasebet gördüğünü saklamıyor.

Bu hükmün altına imzamızı da basarız, kalıbımızı da.

Dünya uyanıyor ve üstüne düşen pisliği temizlemek için su yerine kendi kanını kullanıyor. Hattâ, bitaraf İsviçreli muharririn şahadetine göre, Avrupa, şimdiden filmlerini Atlantik ötesinin zehirli tesirlerinden sıyırmıya başlamıştır: Tamamı hakikat, ilim, tarih ve ahlâk olan filmler yapılıyor; Avrupanın büyük şehirlerinde her memleketten gelen sinema artistleri bu tertemiz gaye etrafında toplanıyor.

Darısı her kıt'anın başına.

Başvekil Kars'da

Ş. Saracoğlu halk tarafından büyük tezahüratla karşılandı

Kars, 2 (A.A.) — 1/9/1942 de Sarıkamıştan halkın tezahürleri arasında ayrılan Başvekilimiz, vilâyet hududunda kendilerini karşılamış olan Valimiz ve refakatindeki zevatla birlikte geçtikleri yerler üzerinde köylerde kendilerini bekliyen köylülerimizle konuşarak ihtiyaçlarını dinlemiş ve kendilerinden izahat alarak dün saat 19 da şehrimize gelmişlerdir.

Sayın misafirlerimiz şehrin medhalinde Mevki Komutanı, mülkî ve askerî erkân, bir kıta asker tarafından selâmlanmışlardır. Vaktin geç olmasına rağmen büyük caddenin iki tarafında halk, Başvekillerini heyecanla alkışlamıştır. Sayın Başvekilimiz de bir müddet yaya yürüyerek halkın pek canlı tezahürlerine «Nasılsınız arkadaşlar?» diye mukabelede bulunmuşlar ve bilâhare otomobile binerek ikametlerine tahsis edilen Vali konağına gelmişlerdir.

Vendell Vilkie'nin şark seyahati

Rosseveltin şahsî mümessili bu cuma Ankaraya gelemiyecek

Ankara, 2 (Tasviri Efkâr) — Roosevelt'in şahsî mümessili olarak memleketimize gelecek olan Wendell Wilkie, Kahirede ikametini tahdit etmek mecburiyetinde kaldığı için şehrimize cuma günü gelemiyecektir. Wilkie'nin Ankaradaki ikameti ancak birkaç gün devam edecek ve Tahran üzerinden Moskovaya ve oradan da Çine gidecektir.

WILKIE KAHİREDE

Kahire, 2 (A.A.) — Roosevelt'in hususî mümessili Wendell Wilkie, bugün öğleyin tayyare ile Kahireye gelmiş, hava limanında General Alexander, Birleşik Amerika Büyük Elçisi Kirk, İngiliz Devlet Nazırı Casey, General Maksel, hava Vismareşali Mac Alagry tarafından karşılanmıştır. Büyük Britanya elçisi bir yaver temsil etmekte idi.

Kahireye geldiği bildirilen WİLKİE

Japonyada yeni istifalar

Hariciye Nazır Muavini de çekildi

Amerikalılara göre bu istifalar Japonyanın yakında Rusya'ya saldıracağına delildir

Tokyo, 2 (A.A.) — Hariciye Nezaretinin Şarki Asya servisleri direktörü Yamanono, istifa eden Haruşiko Nişi'nin yerine Hariciye Nazırlığı muavinliğine vekâleten tayin edilmiştir.

Japonyanın eski Çin sefirlerinden Higeru Kawago, Hariciye Nezaretindeki vazifesinden dün akşam istifa etmiştir.

Mütaleasını söyliyen İstihbarat Bürosunun sözcüsü Hari, bilhassa demiştir ki:

Togo'nun sırf şahsî sebeplerle istifa ettiğini size temin ederim. Bu istifa, ne yeni Büyük Asya Nazırlığının kurulmasile, ne de Japonyanın

(Devamı sahife 3, sütun 2 de)

Karne usulünün tatbiki

Ancak 22 vilâyette kaldırılabiliyor

Ekmeklerin serbest bırakıldığı mıntakalarda sarfiyat idare âmirleri tarafından kontrol edilecek

Yeni bir tebliğ neşredilinciye kadar, kartla ekmek tevzii işinin 41 Vilâyette yapılacağı öğrenilmiştir. Bu suretle ancak 22 vilâyette karne usulünün kaldırılmasına imkân bulunmuştur. Karne usulünün tatbikatının devam edeceği vilâyetler şunlardır:

Ankara, Amasya, Aydın, Bilecik, Bitlis, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Diyarbakır,

(Devamı sahife 3, sütun 2 de)

Türk Basın heyeti Londraya vardı

Gazetecileri kabul eden Mister Hort

Üç sene harpten sonra İngilizleri yine zafere inanır bulacaksınız, dedi

Londra, 2 (A.A.) — Müstakil Fransız aansı bildiriyor: Türk gazetecilerinden mürekkep bir heyet, Londraya gelmiştir. Türk misafirlerini kabul eden İstihbarat Nazırlığı siyasî müsteşarı Mister Hört söylediği bir nutukta demiştir ki:

«— Dostlarımızdan gizli hiçbir şeyimiz yoktur. Üç sene harpten sonra İngilizleri yine zafere inanır bulacaksınız. Ahmet Emin Yalman, Zekeriya Sertel, Şükrü Esmer, Abidin Daver ve Hüseyin Cahit Yalçın, kendi gazetelerini ve bütün Türk matbuatını mükemmel surette temsil etmektedirler. Son günlerde başka Türk gazetecilerinden mü-

(Devamı sahife 3, sütun 3 te)

Şimalî İrlandada

Amerika ve İngiliz kuvvetlerine suikast

Roma, 2 (Saat 0,15 Radyo) — Stokholm'den bildirildiğine göre şimali İrlandada İngiliz ve Amerikan kuvvetlerine karşı bir suikasd hazırlığı meydana çıkarılmıştır. Derhal örfî idare ilân edilmiş, Belfaks ve Dylgil'de sokaklar askeri kuvvetler tarafından tutulmuş olup halkın sokağa çıkması menedilmiştir.

İstifa eden Japonya Hariciye Nazırı Togo

5.000 Hintli

İstiklâl nümayişleri yaptı

Roma, 2 (Radyo, saat 1) — Şumandan bildirildiğine göre, Malezyada yerleşmiş olan 5000 hintli, büyük bir nümayiş yapmışlar ve memleketlerinin istiklâli için «Ya ölüm, ya hürriyet» diye bağırmışlardır.

Etienne Horthynin damadı da bir tayyare kazasında öldü

Roma, 2 (Radyo, Saat: 12.15) — Bildirildiğine göre, E. Horthy'nin damadı Horthy, bir tayyare kazası neticesinde vefat etmiştir. İyi bir pilot olan uçman'ın tayyaresi 700 metre irtifadan Tunaya düşmüştür. Uçak mürettebatından kurtulan yoktur. Tayyare ve mürettebatı aranılmaktadır.

Darısı bizim başımıza

İtalyada hükûmet, at yarışlarında bahsi müştereki yasak etti

Roma, 2 (Radyo) — İtalyan makamatı, İtalyanın her tarafında bütün spor müsabakalarında bahsi müşterekler yapılmasını yasak etmiştir. At yarışları normal şekilde yapılacaksa da oyun oynanmıyacaktır.

Bir şehid babanın teşekkürü

Millî Müdafaa Vekâleti Deniz Müsteşarlığına
Ankara

Aziz Generalim;

IV. Kısım: 27/7/942 tarih ve 16114 sayılı mektuba cevaptır (*).

14 temmuz günü verilen bir vazifeyi ifa ederken bir daha su yüzüne çıkamıyarak İhrazı şahadet eden oğlum Halilin şahadetinden dolayı olan taziyenize teşekkür ederken vatan ve millet uğurunda yetmiş yılın mihnet çizgilerini alnında taşıyan ve yıllarca toprakla güreşen, onu yenen, başta ecdadından tevarüs ettiği askerlik ruhu ile dört harbin hatıralarını vücudunun muhtelif yerlerinde saklıyan bu ihtiyar rençber bu acıyı da yener.

Yetiştirmekte olduğum diğer yedi evlâdım ile vatan için verilecek en ufacık vazife uğuruna koşmıya ve fedayı cana âmade olduğumu da arzeder, aziz milletimin sağlık ve selâmetine dua ederek sizin ve diğer büyüklerimizin başımızdan eksilmemesini ulu Tanrıdan diler, bilvesile saygı ve hürmetlerimi sunarım.

Atılay denizaltısı gemisinde şehit olan güverte eri Halil babası
ŞABAN KÜÇÜK

(*) Bu telgrafla, Atılayda şehid olan Halilin, yetmiş yaşındaki babası, Millî Müdafaa Vekâletinden gelen taziye mektubuna cevap vermektedir.

AFYONKARAHİSAR TABİÎ SODASI
TABİÎ GAZİLE KUVVETLENDİRİLMİŞTİR

Piyasaya çıkarılmıştır.

Umum Satış Mahalli:
KIZILAY SATIŞ DEPOSU
Telefon : 20062

Türk Yurdu

Türk milliyetçiliği dâvasına bizde ilk defa başlamış olan bu fikir dergisi yeniden çıktı. Hararetle tavsiye ederiz.
Adres: İst. Beyazıt, Üniversite cad. No. 7.

Günün Meseleleri

Hind dünyasında Müslümanların rolü

Hindistan istiklâli günün birinde hakikat olacaksa, bunda Hind Müslümanlarının büyük rolünü zikretmek hakikatın tam bir ifadesi olacaktır.

S. N. TANSU

Dünyanın en yüksek dağ silsilesi Himalayaların aşılması imkânsız tepelerinin öbür tarafında, Hint Okyanusuna ayaklarını uzatarak sırtüstü yatan dört yüz milyonluk Hindistanı, daldığı tarihi uykudan uyandırmak için senelerdenberi yapılan hamleler, yerindedir. Fakat bin bir mezhebin, Kast namı altında toplanmış sınıfların, türlü inanış, diziliş, yayılış şekillerinin hâkim olduğu bu esmer tenli, uzun boylu, yarı çıplak insanları müstemleke halkı olmaktan kurtararak efendi olmıya sevketmek, zannedildiği kadar kolay değildir. Hindistan bir garibe diyarı olduğu kadar, mahşeri manzarasile tanzimine pek de imkân görülmiyen bir âlemdir. Burada Hinduların, Müslümanların, cenupta Dravidlerin ekseriyeti ilk göze çarpan kalabalıklardır. Tarihlerinin ne zaman başladığını onlar da bilmezler. Yalnız Hindistanın ilk halkı, şüphesiz ki Afrikadan geçmiş siyah derililerdir. Buraya medeniyet getiren akınların en mantıkî tahminlere göre Miladdan 1500 sene evvel başladığı anlaşılıyor. Avrupalıların Hint ârileri dedikleri bu kalabalığın ata binmesini bilen ve silâh kullanmakta maharet sahibi Orta Asyalılar olduğuna da pekâlâ inanabiliriz.

Hint ârilerinin aralarındaki kabile bağlarını korumak kasdile Kast teşkilâtı adı verilen sınıf dizilişini muhafaza ettikleri de yapılan tetkiklerle anlaşılmıştır. Hint ârilerinden sonra Hindistan karadan ve şimalin mahdut geçitlerinden Saka Türklerinin, daha sonra Daryüs adlı İran hükümdarının idaresinde İranlıların, nihayet Miladdan 4 asır evvel de İskenderin istilâsına uğramıştır. Bir taraftan yerliler cenuba doğru gerilerken, şimalden gelen akınlara karşı kendilerini müdafaa etmek maksadile yerli birtakım devletler de kurmuşlardır. Miladdan sonra bunların en mükemmeli olan Maya İmparatorluğunun bir müddet devam ettiğini görüyoruz. Hindistana Miladdan sonra bilhassa yedinci asrın sonlarında Emeviler zamanında Türk kanile taze bir hayat bulan İslâm orduları da girmiş ve Hindistan, Sind nehrinin Himalayalardan doğduğu Pencab'dan itibaren Müslümanlaşmıya başlamıştır. Hindistanda islâmiyeti kat'î bir şekilde hâkim kılan islâm istilâsının ancak onuncu asırda Gazneli Mahmut tarafından yapıldığı muhakkaktır. Bir ara Ganj kaynaklarından Rusyanın bozkırlarına kadar, İran, Efgan ve Hindistana hâkim olan bu Gazne'liler devleti, bir az sonra Selçuklarla vuku bulan Dandanaham harbinde (Miladdan sonra 1040) Gazneli Mes'ut zamanında yalnız Hindistana münhasır kalmış ve 12 nci asrın sonuna kadar merkezi (Lahor) olan bu devlet, Hint Müslümanlığını temsil etmiştir. 13 üncü asırda bir ara Mogol istilâsına ve Hülâgû'nun şiddet ve zulümle çiğnediği mamûreler, kendilerini ancak 14 üncü asırda toplıyabilmişlerdir.

16 ncı asırda Timur torunlarından Babür Şahın Raçput'lar devletini yıkarak merkezi Ağra'da kurduğu Türk ve Müslüman devleti, kısa bir zamanda hem büyük hükümdarlara nail olmuş, hem de sür'atle ilerleyerek Hindistanın mukadderatına hâkim bulunmuştur. Yavuz Selimle ve onun oğlu ve halefi Kanuni ile iyi münasebetlerde bulunan Hint Türk İmparatorluğunun hükümdarları, merkezleri Ağra'yı da Sinanın çıraklarından mürekkep mütehassıs bir heyetin mesaisi sayesinde en güzel müslüman eserlerile süslemişlerdir. Bugün bütün dünyanın hayret ve takdir nazarlarını üstüne çeken bu güzel müslüman âbideleri, camiler, saraylar, türbeler, medreseler, şadırvan ve sebillerile erişilmez sanat şahikaları olarak ayakta durmaktadır. Delhide, Allahâbadda, Hindistanın daha sayılı merkezlerinde müslümanlara ait ait pek kıymetli mimarî eserlerile ipek, kâğıt, hasır, kumaş işlemelerinde Hint sanatinin vardığı şaheserler de bu müslüman Türklerin kıymetli çalışmaları sayesinde elde edilmiştir. Hint müslüman Türklerinin en güzel eserlerinden birinin de Safeviler hükümdarı Şah İsmaie ait olduğu kabul edilen ve Hint Türk san'atkârları tarafından işlendiği anlaşılan Topkapı müzesindeki muhteşem tahtıtır. Gerek dokumacılık, gerek işlemecilik ve gerek kuyumculukta çok yüksek bir medeniyet seviyesi göstermiş olan Hindistandaki müslüman Türklerin asırlarca kendi kendilerini idare ettikleri de bir hakikattir.

Yeni zamanların başında, yeni yollar, yeni müstemlekeler elde etmek ihtirası, Portekizlileri 16 ncı asır başlarında Hindistan sahillerine ulaştırmış, bu yalnız menfaate müstenit akınları daha kuvvetli istismarcı zihniyetle yapılan Fransız sömürgeciliği takip eylemişti. Fakat muntazam bir plânla bütün dünyanın boğazlarını, dar geçitlerini, stratejik adalarını ağır ağır eline geçirerek büyük bir sömürge imparatorluğu kurmıya hazırlanan Büyük Britanya adalarının mukadderatına hâkim olanlar, nesilden nesle yerlerini terkederken denizlere hâkim olmak, Hindistanı ele geçirmek telkinini yapmışlardır. Avrupada on sekizinci asrın ortasında Prusyanın kanı pahasına İngilterenin bir tek insan kaybetmeden elde ettiği zafer, ona Fransız müstemlekelerinden Kanada ile Hindistanı yalnız para fedakârlığı mukabilinde hediye eylemiş, bu suretle sahillerden başlıyan İngiliz hâkimiyeti, 19 uncu asırda üç yüze yakın Hint racasının hâkim olduğu siyasî sınırlara dayanmıştır. Kimisini para ile, kimisini cebirle ele geçiren bu yeni istilâcılar, en büyük mukavemet ve müşkülâtı Müslüman Türk Hint devletinde görmüşlerdir. Halk tabakasile yüksek tabaka arasına sokulan nifak ve propaganda, nihayet Hindistanda beklenilen karışıklığı ortaya çıkardı. İngilizlere karşı duyulan kin, müslüman Türkler ve Hindular arasında büyük tesirler yapıyordu. Herhangi bir esarete tahammül etmek istemiyen müslüman Türklerin askerî sınıfı, bir isyan çıkararak silâhla yabancıları Hindistandan çıkarmıya karar verdiler. Berikiler, dinî itikatlara körü körüne bağlanmış Hindulardan da istifade ettiler. İnek yağile yağlanmış kurşunların İngilizlerin idaresi altındaki Hindulara tevzii de hâdiseyi körükledi. Zira inek, Brahmalarca mukaddesti. Muharebe şiddetle devam etti. İngilizler, kendilerine itaat eden Hindularla, hâkimiyetlerini tanımak istemiyen Müslüman Hintlileri çarpıştırdılar.

Son Müslüman - Hint İmparatorluğunun hükümdarı Bahadır Şah, saltanatını terke mecbur kaldı. Son mukavemet de kırıldı. Delhi, Ağra zaptedildi. Nihayet Hindistan 1858 de İngilterenin müstemlekesi oldu ve İngiliz Kraliçesi Viktorya Hint İmparatoriçesi ilân olundu. Bugün ikiyüz milyonu Hintli, yüz milyondan fazlası müslüman olan ve dört yüz milyona yaklaşan bu muazzam Hint dünyasında, Müslüman ve asılları Türk olan unsurun kurmak istediği Pâkistan İmparatorluğu, tarihin uzun bir seyrinden sonra istiklâle kavuşacak olan Hindistanda büyük bir Müslüman kültür ve medeniyetinin hiç şüphe yok ki haklı bir davasıdır.

Çünkü Hindistanda, fikir, san'at, kültür olarak ne varsa, bunların hepsinde Müslüman Hintlilerin büyük hissesi mevcuttur. Bu binbir mezhep, kabile, sınıf kalabalığının içinde bir iman, bir fikir, bir ideal bağlılığile kendi varlıklarını tanıtmış olan Müslüman Hindular, hepsinin üstündedirler. Hint şeflerinin hepsi, bu üstünlüğü itiraf ve kabul etmekle beraber, Hindu şefleri, bilhassa Gandi, evvelâ istiklâl, sonra Hint - Müslüman ayrılışının tanzimini istemekte, Mevlâna Azâd gibi Müslüman şefleri de evvelâ Müslüman Hindistanın varlığının kabulünü, sonra istiklâle kavuşmak için yapılacak mücadeleyi ileri sürmektedirler. Bu münakaşa ile Hindistan istiklâlinin bugün yahut yarın ne şekilde meydana çıkacağını şimdiden kestirememek le beraber eğer bu istiklâl, günün birinde hakikat olacaksa, bunda Hint Müslümanlarının hakkının ilk safta geldiğini söylemek hakikatin tam bir ifadesi olacaktır.

S. N. TANSU

...r neden bulunamıyor?

Kömür tevzi müessesesi müdürü bunun sebeplerini anlatıyor

Kömür tevzi müessesesi şehre yetecek kadar kömür naklettiği halde, bugün bayilerde kömür bulunamamaktadır. Tevzi Müessesesi Müdürü Eyüp Sabri Konak, bu hususta kendisile görüşen bir arkadaşımıza şunları söylemiştir:

«— Emrimizde bulunan dört vapur ve altı motör şehrimize mütemadiyen kömür taşımaktadır. 1000 tondan fazla stokumuz vardır. Bugün de iki vapurumuzla 6700 ton kömür gelmektedir. Böyle olduğu halde bayilerde kömür bulunamamasına sebep, nakil ücreti için şoförlerle anlaşılamaması ve bunların mevcut tarifeye uymıyarak fazla para istemeleri ve bu yüzden nakliyat yapılamamasıdır.»

Öğrendiğimize göre benzin istihkakı yarı verildiğinden şoförler daha kârlı işlerde çalışmakta ve kömür nakliyatını ancak fazla para alarak yapmaktadırlar. Maamafih birkaç güne kadar benzin istihkakı tam olarak verileceğinden bu müşkül ortadan kaldırılacaktır.

Münakalât Vekili memleket seyahatine çıkıyor

Ankara, 2 (Tasviri Efkâr) — Münakalât Vekili Amiral Fahri Engin, yarın sabah memleket içinde büyük bir seyahate çıkacaktır. Vekilin uğrayacağı vilâyetler arasında Malatya, Diyarbakır, Sivas ve havalisi vardır.

Maarif Vekili Üniversitede

Maarif Vekili Hasan Âli Yücel dün öğleden sonra Üniversiteye gelerek Tıp, Fen ve Edebiyat fakülteleri dekanlarının iştirâk ettikleri bir toplantıya riyaset etmiştir. Bu toplantıda, bu yıl Tıp Fakültesile Fen Fakültesine kabul edilecek talebenin ne şekilde imtihan edilecekleri ve yeni ders yılı hazırlıkları görüşülmüştür.

"Hukuk„ kütüphanesi kuruluyor

Türk Hukuk Kurumu Ankarada büyük bir hukuk kütüphanesi kurmayı kararlaştırmıştır. Bu kütüphanede hukuka ait eski ve yeni bütün kitaplar, Meclis zabıtları, Takvimi Vakayi ve Meclisi Meb'usan zabıtnameleri, fermanlar, iradeler, fetvalar, şer'iye mahkemeleri sicilleri, hukuk mecmuaları ve hukukî makaleler bulundurulacaktır.

Parti Genel Sekreteri şehrimizden ayrıldı

Parti Genel Sekreteri Memduh Şevket Esendal, dün akşam şehrimizden ayrılmıştır. Vilâyet Parti İdare Heyeti Reisi de dün Belediyede Valiyi ziyaret ederek yeni Belediye intihabı hazırlıkları etrafında görüşmüştür.

Memleket Mes'eleleri

Hububat Politikamız küçük müstahsiller

Muharrir bu yazısında mühim bir mevzua temas etmekte ve son alınan tedbirlerin bilhassa köylünün borçlanması mes'elesi üzerinde ne gibi mahzurlar doğurabileceğini tetkik etmektedir. Makalenin lâyık olduğu alâkayı toplıyacağından eminiz.

Dr. Yusuf Saim Atasagun

Bu yılın hububat mahsulü idrâk edileceği günlerde alınan yeni bir kararla bundan evvel ihdas olunan hububat rejimi değiştirildi ve hububat politikasına yeni bir istikamet verildi. 17.7.1942 tarihindenberi tatbika başlanan yeni sistemin prensipleri şunlardır:

1. Hububat fiyatları yüzde elli nisbetinde arttırılmıştır.

2. Hububata el koyma ve zorla alma tedbirleri kaldırılmış ve buna mukabil her hububat müstahsilinden 1942 yılında yetiştirdiği mahsulün yalnız muayyen bir nisbetini bedeli mukabilinde Devlete satması istenmiştir.

3. Devlet hisselerinden arta kalan kısımların satışı serbest bırakılacaktır.

Yeni politikanın fiyat yükseltilmesinden sonra göze çarpan en mühim hususiyeti, devletin hububata umumî olarak el koymasının kaldırılmasıdır. Hükümet, halk ve ordunun beslenmesi için ihtiyacı olan hububatı bundan böyle el koyma yollarına gitmeden temin etmek kararındadır.

Hububat müstahsilleri istihsal kabiliyetlerine göre elde ettikleri mahsullerden muayyen bir kısmını Devlete satacaklardır. Hububat müstahsilleri büyüklük derecelerine göre üç grupa ayrılmıştır:

Birinci grup, elli tona kadar hububat yetiştiren müstahsillerdir. Bunlar 1942 yılında yetiştirdikleri her nevi hububattan yalnız yüzde yirmi beşini Devlete parası mukabilinde vereceklerdir. İkinci grup, yüz tona kadar hububat yetiştirenlerdir. Bunlar elli tona kadar olan kısımdan yüzde yirmi beş ve elli tondan yüz tona kadar olan kısımdan yüzde otuz beş vereceklerdir. Üçüncü grupu yüz tondan fazla mahsul yetiştirenler teşkil etmektedir. Bu grupa giren büyük müstahsiller de Devlet hisseleri yüz tona kadar birinci grup gibi hesaplanacak ve yüz tondan fazlası için de yüzde elli nisbetinde borçlandırılacaklardır.

Bu nisbetler dahilinde yapılan borçlandırmalar ilk bakışta âdilâne gibi gözükmekteyse de memleketimizdeki reallite ve zirai işletmelerin istihsal kabiliyetler gözönünde tutulunca mevzuun bilhassa küçük müstahsiller için tetkike değer tarafları olduğu anlaşılır.

Memleketimizde zirai işletmelerin büyüklüğü hakkında istatistik malûmat henüz mevcut olmadığı cihetle hububat ziraatile meşgul olanların sayısını ve bunların büyüklük gruplarına göre dağılışını bilmiyoruz. Umumî müşahedelere göre elde olunan kanaat şudur ki memleketimizde sayısı iki milyonu aşan hububat müstahsillerinin büyük bir ekseriyeti küçük işletmelerdir. Memleketimizde küçük hububat işletmesi deyince bir çift öküz veya atla iş gören ve her sene 40-50 dönüm toprak eken köylü anlaşılmaktadır.

Yurdumuzda her sene elli tondan fazla hububat istihsal eden büyük işletmelerin sayısı her vilâyette parmakla sayılacak kadar azdır. Memleketimizde büyük bir ekseriyeti teşkil eden küçük işletmelerin senelik hububat istihsalleri vasatî olarak üç bin kilodan fazla değildir. Yüz dönüme kadar ziraat yapan ve iki takım çift hayvanı olan biraz büyükçe köylü işletmelerinin senelik hububat istihsalleri de en çok 6-7 bin kilodur. Bu hududun yukarısında orta büyüklükteki işletmeler gelmektedir. Yirmi tona kadar istihsal yapan işletmeleri orta büyüklükte kabul ettiğimiz takdirde memleketimizde büyük hububat işletmelerinin istihsal kabiliyetleri yirmi tondan başlamaktadır. Şu halde memleketimizin zirai işletme şartlarındaki hususiyetlerine göre elli ton küçük istihsalin âzamî hududu değildir ve büyük istihsal de yüz tondan sonra başlamamaktadır. Bu yıl yapılan tahminlerin ve borçlandırmaların umumî neticelerinden ayni zamanda yurdumuzdaki hububat işletmelerinin büyüklük gruplarını da öğrenmek mümkün olabilecektir. Köy itibarile tanzim olunan borçlandırma listelerinden bu maksatla da istifade edebiliriz.

Hububat müstahsilleri arasında mahsulünün hakikî miktarını saklamak yolunu tutanlar ve bulanlar maalesef pek çoktur. Ciddî esaslara istinaden hakikî bir tahmin, kontrol ve tesbit yapmıya tatbikatta umumî şekilde imkân görülememektedir. Müşahedelerimize istinaden söyleyebiliriz ki, 1942 mahsul yılında hububat istihsallerini elli tondan fazla tahmin ettiren ve yazdıranların sayısı pek mahdut rakamlara inhisar edecektir.

Kanaatime göre hububat müstahsillerinin yüzde doksan dokuzu elli tona kadar istihsal haddi içinde kalacaklar ve bu suretle de Devlet hisseleri olarak büyük, orta ve küçük bütün hububat müstahsilleri istihsallerinin yüzde yirmi beşini vereceklerdir.

Tatbikatta durum bu şekilde inkişaf edince ve bunun esaslı bir tarzda değiştirilmesine de imkân olmayınca küçük köylü müstahsillerin yeni hububat politikası müvacehesindeki vaziyetleri hususi bir ehemmiyet kazanmaktadır. İzah edelim:

Büyük ekseriyeti teşkil eden küçük köylü tohum saçtığı 40-50 dönüm tarladan mahsulün iyi olduğu yıllarda ve yerlerde vasatî bire beş - altı hesabile buğday ve arpa birlikte 3 - 3.500 kilo arasında mahsul kaldırmaktadır. Bu miktarın üstünde mahsul alanlar bulunabileceği gibi aşağısında kalanlar da pek çoktur.

Küçük köylü işletmesinin normal yıllar istihsalâtı işletmenin ancak bir sene zarfında sarfedeceği ekmeklik, yemeklik, tohumluk ve yemlik ihtiyaçlarının karşılanmasına kâfi gelmektedir. Küçük işletmelerin aile geçimini dara düşürmeden istihsalinden piyasaya satabileceği kısım pek azdır. Tabiî şartlar altında bir köyden piyasaya hububat götürebilen köylülerin nisbeti bölgelere göre çok değişiklik olmakla beraber yüzde ellinin altında kalmaktadır. Yegâne gelir kaynağı hububat olan işletmelerde hububat veriminin ehemmiyeti çok büyüktür. Diğer taraftan beşyüz bin, iki bin kiloya kadar mahsul kaldıran köylüler de pek çoktur. Köylüde tanzim olunan borçlandırma listelerinde borçlandığı miktar 50 - 500 kilo arasında dolaşan küçük köylülerin sayısı hatırı sayılır derecede kabarıktır. Geçen yıllarda dahi esasen açık veren veya istihsalleri ancak kendi ihtiyaçlarına yetebilen küçük köylüler miktarı ne olursa olsun istihsallerinin yüzde yirmi beşini Devlete satmıya mecbur tutulduklarına göre bu suretle daha ziyade büyüyen veya yeniden kendini gösteren hububat açıklarını nasıl kapatabileceklerdir?"

Bundan evvel tatbik sahasına konan el koyma rejiminde müstahsilin her bakımdan bir yıllık hububat ihtiyacı kendisine alıkonulduktan sonra fazlası alınmaktaydı. Bugün hububat mahsulünün fazla tahmin edildiğinden, harman sonunda elde ettiği nasılatın azlığından, esasen kendi ihtiyaçlarına yetmediğinden bahisle borçlandırıldığı miktarı nasıl vereceğini ve sonra ne yapacağını düşünen iyi niyetli ve dürüst karakterli küçük köylülerin sayısı üzerinde ehemmiyetle durulacak derecede büyük yekûnlara varmaktadır.

Vilâyetlerde her derece idare âmirleri bu tarzda haklı olarak sızlanmaların suallerine muhatap kalmaktadır. İstihsalnin dörtte birini seve seve yirmi kuruştan Devlete satan küçük müstahsil hububat açığını kapatabilmek için acaba yine yirmi kuruştan aradığını bulabilecek midir? Bu konu önümüzdeki ayların ve yılın köy ekonomisini ilgilendiren en mühim derdidir. Büyük bir yurdseverlikle borcunu ödiyen küçük köylünün muhtelif sebeplerle husule gelen hakikî hububat açığını kapatabilmesi için yardım imkânlarının araştırılması gerekmektedir.

İhtiyacından fazla mahsul yetiştiren orta ve büyük müstahsillere gelince, bunlar Devlet hisselerini verdikten sonra ellerinde kalan ve hakiki ihtiyaçlardan fazla olan serbest mallarını ya Devlete veya ihtiyacı olan diğer küçük müstahsillere resmi fiyat üzerinden satmıya teşvik edilmelidir.

Ellerinde fazla hububatı olan büyük müstahsiller yarın daha yüksek fiyatlarla satmak düşüncesile mallarını beklettikleri takdirde hakiki ihtikâr suçu işlemiş olurlar. Muhtekirleri yalnız şehirlerde ve tüccar arasında aramak doğru değildir. Bugünkü durumun icapları önünde hakiki vatanseverlik duygusu her türlü şahsî menfaatlerin üstünde yer almalıdır. Devletin hububat mahsulünü serbest bırakmak istemesindeki gaye, fiyatların istendiği şekilde oynatılması değildir. Elinde fazla mahsulü olan vatandaşlar hakiki yurdseverlik duygusile hareket ederek köylerindeki mahsulü kıt ve muhtaç vatandaşlara yardım etmiye kendilerini mecbur saymalıdırlar. Bu hareket tarzı bugünün en mühim memleket vazifesidir. Eğer vatandaşlar arasında beklenilen bu yardımlaşma hareketi kâfi derecede inkişaf edememiş ve edemiyorsa Devletin yol gösterici ve öğretici tedbirlerile bu sahada işe karışması mümkün ve lâzımdır.

İki bin kilo mahsulünden beşyüz kilosunu Devlete satan küçük müstahsil ile elli bin kilo mahsulünden on iki bin beşyüz kilosunu Devlete satan büyük müstahsilin yaptıkları fedakârlık ayni derecede değildir. Aralarında çok büyük farklar vardır. Dara düşen küçük köylüyü mürabahacının kucağına attırmamak ve zaruret dolayısile gözü kapalı borçlanmasını önlemek lâzımdır. Küçük hububat müstahsillerinin bu seneki durumları ciddî tetkike ve tedbir almıya değer mühim bir sosyal mesele halini almak istidadındadır. Bu yıl karşımızda, her yıldakinden başka ve ayrı olarak realist köylü politikasının yeni tezahürleri belirmektedir.

Dr. Yusuf Saim ATASAGUN

İnönü gezgisinin açılış törenine davet

Yağmur dolayısile tehir edilen «İnönü Gezgisi» nin açılış töreni 4/9/1942 cuma günü saat 17,30 da yapılacaktır.

İstanbulda bulunan Büyük Millet Meclisi sayın azalarile evvelce davetiye almış olan zevatın teşrifleri rica olunur.

İst. Vali ve B. Reisi
Dr. Lûtfi Kırdar

SİYASÎ VAZİYET

Almanlar İdilsuyu boyunda

HARBİN dördüncü yılının birinci günü Kafkasyada Almanların Anapa'yı işgal etmeleri ile başladı. İkinci günü de Almanlar Avrupanın en büyük nehri, Sibirya ve Türkistan hariç, bütün Rusyanın hayatî ehemmiyeti haiz münakale yolu İdil Suyu boyuna çıktılar. İdil Suyu, Volga nehrinin Nijni Novogorod şehrinden, yâni Oka nehrile birleştiği noktadan itibaren Ejderhana kadar olan mecrasının orta ve aşağı kısımlarının adıdır.

Ruslar Leningradın cenubunda ve Moskovanın garbındaki tepelik arazideki Volga gölünden çıkan bu büyük nehir Slav memleketlerinden geçtiği zaman bu gölün ismini taşımaktadır. Fakat ötedenberi birer Türk ili olan orta ve aşağı havzalarında türkçe adı olan İdil ismile tanınmaktadır.

Bundan kırk sene evveline kadar Ruslar dahi bu nehri Slav ve Türk illerinden geçen mecralarına göre iki isimle adlandırmışlardır. Şu kadar var ki garp Türk lehçesindeki (D) ler şimal ve şark Türk lehçelerinde (T) telâffuz olunduğundan Ruslar şimal Türklerile birlikte İtil demektedirler. Garp Türkleri eski cografyacıları da Türk illerine ait isimleri Avrupa kitaplarından iktibas etmedikleri zaman volgaya imlâda saitlerini kullanmıyarak (İtl) diyorlardı.

Almanlar İdil Suyu sahiline Stalingradın şimalinde çıkmışlar ve münakaleyi kesmiye başlamışlar ve ilk vapuru top ateşile batırmışlardır.

Ejderhanın cenubunda Almanlar, İdil Suyunun deltasının ana yolunda münakaleyi tayyare hücumlarile sekteye uğratmışlardır. Stalingrad düşmezden evvel Almanlar, İdil Suyunu, yâni Rusyanın şahdamarını avuçları içine almışlardır.

Bu nehrin mânbaı, yâni Volga gölü ile yukarı mecrasının başlangıcı da geçen sonbahardanberi Almanların elinde bulunuyor. Ruslar kışın yaptıkları büyük hücumlarda «Rus ana ırmağı» dedikleri bu nehrin başından Almanları çıkarmak için yaptıkları bütün fedakârlıklar bir fayda vermemiştir.

İdil Suyu (Volga) nun ehemmiyeti, Avrupadaki Rusyayı garptan şarka ve Kazandan itibaren şimalden cenuba kateden ve büyük şark kolu Kama ile Ural dağlarına dayanan ve cenup kolu Oka ile merkezi Rusyaya yapılan bir münakale yolundan ibaret değildir. Stalingrad - Kalaç kanalile Karadenizi Hazer Denizine ve diğer bir kanal ile Baltık Denizini bütün dahili Rusyaya ve muhtelif kanallarla Şimal Okyanusunu ve Bahri Ebyazı, yâni Rusyanın etrafındaki bütün denizleri ve içindeki bütün nehirleri birbirine büyük vapurların işlemesine müsait bir şebekenin bekemiği dir.

Sovyetler Birliği merkezi Moskova bile aynı adı taşıyan nehrin büyük bir kanal ile tevsi edilmesile Volganın en mühim iskelelerinden biri ve büyük bir dahili liman olmuştur.

Muharrem Feyzi TOGAY

Emniyet Müdürlüğünde lokanta açıldı

Dün sabah Emniyet Müdürlüğü binasında Emniyet Müdürlüğü, Adliye ve Emniyet memurları için bir lokanta açmıştır. Bu lokantada tabldot usulü tatbik edilmekte ve 3 kap yemekle tatlı veyahut da soğukluk verilmektedir. Tabldot fiyatı kırk kuruştur. Lokanta, büyük bir rağbet görmüştür. Diğer memurların da bundan istifadesi düşünüldüğünden lokantanın genişletilmesi için bazı kararlar verilmesi beklenmektedir.

Bir kadın trende doğurdu

Fakat doktorsuzluk yüzünden zavallı yavru öldü

Dün sabah Sirkeciye gelmekte olan 1005 numaralı katar, Çekmeceye yaklaşmakta iken yolculardan Hatice isminde bir kadın sancılanmış ve doğurmuştur. Fakat trende doktor ve ebe bulunamaması yüzünden kadıncağız fazla kan kaybetmiş ve Sirkeciye geldiğinde baygın bir hal de cankurtaran otomobilile Haseki hastanesine kaldırılmıştır. Çocuk da doğduktan bir müddet sonra ölmüştür. Hâdiseye Müddeiumumilik elkoymuştur.

Kahve satışları başladı

İnhisarlar Umum Müdürlüğü toptancı ve kahvecilere dünden itibaren satışlara başlamıştır.

2498 lira çalmış

Fatihte Hasanhalife mahallesinde 26/3 numarada oturan yemiş tüccarı Alinin evine dün gece mechul bir hırsız girerek odasında 2498 lira parasile 3 altın çalarak kaçmıştır. Hırsız aranmaktadır.

Vecizelerin şerhi

Öğretmek, iki defa öğrenmek demektir.

Joubert

Öğretmek, iki defa öğrenmek demektir, sözü tam bir hakikati ifade eder. Çünkü öğretmek için öğrenmek lâzımdır. Başkasına öğretmek de aynı şeyi bir kere daha tekrar etmek olduğuna göre, öğretmek iki defa öğrenmek demektir. Bu itibarla kuvvetle öğrenmek istediğimiz şeyleri başkalarına öğretmiye çalışmalıyız. Bu hem bilim, hem de diğerleri için faydalıdır.

Mavi Kelebek

Millî Roman: 88

SERVER BEDİ

— 4 —

Akşama kadar, çalışmak onu biraz teselli etti. Fakat işden çıktıktan sonra, pansiyonun karanlık odasına dönüp de yatağına uzandığı zaman içindeki sıkıntı birdenbire büyüdü ve istikbalinin önüne simsiyah bir duvar çekildi. Ne için yaşadığını ve yarın ne olacağını anlıyamıyacak bir hale gelmişti. Burada ne işi vardı? Neden, sebebini ve mahiyetini iyice tayin edemediği bir ruh buhranı onu evinden dışarıya, buralara kadar atmıştı? Çalışmaktan beklediği teselli ne idi? Annesine yük olmamak, izzeti nefsini korumak, müstakil olmak mı? Husrevi unutmak mı? Laleyi rahat bırakmak mı? Şimdi bu sebeplerin hepsi ona zayıf görünüyordu. Buralara kadar düşmek için kâfi mazeretler değildi bunlar.

İşte, öğleyin pansiyon sahibi kadının oturduğu şu sandalyede şimdi Husrevin hayali vardı. Zeki ve dargın gözlerle ona bakıyor:

— Burada işin ne? diye soruyordu.

Hale iki avucile saçlarını arkaya doğru atarak başını sıktı. Beyninin üstünde bir taş ağırlığı vardı ve kulakları çınlıyordu. Korku ile etrafına baktı. Karanlık iyice bastırmıştı.

Kalktı, ışığı yaktı, etrafa göz gezdirdi ve kulak verdi. Uzaktan şehrin gürültüleri geliyordu ve binanın içinde çıt yoktu. Burası fena bir ev olabilir mi? Fena evler böyle mi olur? Kaç oda var burada? Kimler oturuyor?

Onlardan bazılarını görmek istiyordu. Hiçbirine rastlamamıştı. Ne sessiz ve derin ev. Bütün odaları bom boş gibi. İçinde kimlerin oturduğunu görse bir fikir edinebilirdi?

Madama niçin sormadı Karşıki büyük odada oturan ve seyahate hazırlanan Polonyalı kadın kimdi? Hale onunla görüşse belki bu pansiyona dair malûmat alabilirdi. Evet, pek mümkün. Kadın madem ki artık gidiyor, belki hakikati söylemekte mahzur görmez. Fakat şimdi odasında mı? Haleyi nasıl karşılar? Onunla konuşmak için meşru bir bahane de vardı: Hale onun odasına geçecek olduğu için ne zaman gideceğini öğrenmek istemekte mazurdu. Bu fikir genç kıza cesaret veriyordu. Zaten küçüktenberi müteşebbisti ve iyi düşünerek verdiği kararları tatbikde hiç tereddüdü yoktu. Hayatında bu büyük inkılâbı yaptıktan sonra karşıkı odanın kapısını vurmak işden bile değildi.

Aynanın önünde durdu, saçlarını düzeltti ve dudaklarının rujunu tazeledi.

Çıktı. Merdivenin tam başına gelen odanın kapısında durdu. Aşağı kattan kadın ve erkek sesleri, kahkahalar geliyordu. Sonra birdenbire kayboldu. Galiba bir oda kapısı açılıp kapanmıştı. Hale kulağını önünde durduğu odanın kapısına yaklaştırdı. Kadın içeride miydi bakalım? Bazı tıkırdılar, sonra hafif bir öksürük duydu. Oda boş değildi.

Hale kapıyı vurmak için elini uzattı, sonra geriye çekti. Birdenbire tereddüt etmişti. Kapı açılırsa fena şeyler görmekten, kendisini yine kendisine karşı ebediyen utandıracak fena şeyler görmekten korkuyordu. Fakat o zaman da merak ettiği şeyi anlamış olmıyacak mıydı?

Cesaret etti ve kapıyı vurdu.

Kalbi çarpıyordu.

İçeriden bir kadın sesi:

— Entrez! dedi.

Fakat Hale topuzu çevirmiye cesaret edemedi. Kalbi daha çok çarpıyordu.

Aradan biraz geçince kapıyı Polonyalı kadın açtı ve Halenin yüzüne hayretle bakarak, fransızca:

— Ne istiyorsunuz? diye sordu.

Bu, otuz taşlarında, saçları oksijenli, yüzü maharetle boyanmış, endamlı ve güzelce bir kadındı.

Hale türkçe söyledi

— Pardon Madam, dedi, ben bugün karşıki odaya geldim. Siz türkçe biliyor musunuz?

— Evet, biraz.

— Siz bu odadan çıkacakmışsınız.

Kadın her şeyi anlamış gibi ikinci adım geri çekildi:

— Geliniz, dedi, durmayınız kapıda.

(Devamı var)

Günün yazısı

Sulhumuzun nimetlerinden hakkile istifade çaresini bulalım

(Başmakaleden devam)

selâ dün Ankaradan gelen bir telgrafta, Alman ve İngiliz sivil esirlerinin Türkiyede değiştirilmesi takarrür ettiği bildirilmekte idi. Bizim bu insani tavassutu yapabilmemiz ancak bitaraflığımız sayesindedir. Nitekim geçenlerde de İzmir limanında İtalyan ve İngiliz ağır yaralıları mübadele edilmişti. Halbuki biz de bu kanlı haileye karışmak ihtiyatsızlığını göstermiş olsaydık, tabiî birçok gailelere maruz kalmış olacaktık.

Harbe karışmak şöyle dursun, hattâ harp edenlere memleketimizden yol vermiş olsak bile ne elîm âkıbetlere uğrıyacağımızın bir nümunesini bize İranın bugünkü vaziyeti göstermektedir. Zavallı İran, bizden ziyade harp sahnelerinden uzak olduğu halde, bir gün çok âdi bahanelerle istilâya uğradı, hükümdarı tutulup hudut harici edildi, hattâ galiba uzak bir adaya götürülüp hapsedilmek gibi feci muamelelere bile maruz bırakıldı. Ondan sonra İran toprakları, küçük milletlerin hürriyet ve istiklâllerine riayet edileceği hakkındaki mutantan beyannamelere, mütemadiyen tekrarlanan vaadlere rağmen yer yer işgal edildi. Bu işgaller, memlekette tabiatile birçok mukavemet ve kıyamlara sebebiyet verdi. O kıyamlar tenkil edilmek bahanesile de, bir hayli kan akıtıldı. Şimdi de yine Almanların Kafkasyaya yakınlaştığı bahanesile bütün memlekette askerî idare ilân olunduğunu telgraflar haber veriyor. Bir askerî idare ilân etmenin ne demek olduğunu mütareke senelerinin tecrübesile biz herkesten iyi biliriz. Hulâsa şarkın bir köşesinde harple hiçbir alâkası olmıyarak huzur ve rahat içinde yaşıyan ve kendi dahilî işlerini düzeltmekten başka kaygusu olmıyan bir millet, bugün harbe karışan milletler kadar ıstıraplar içinde kıvranmakta, her gün yeni bir gaileye daha maruz bırakılmaktadır.

Yalnız İranın bu ibret verici manzarası bile bizim sulhu muhafazada gösterdiğimiz siyasi kudretin kıymet ve ehemmiyetini tebarüz ettirmiye kâfidir.

Sağımızda, solumuzda cereyan eden bu elîm hâdiseler, bundan sonra da bitaraf kalmak için hiçbir fedakârlıktan çekinmememiz lâzım geldiğini isbat eylemektedir. Hiç şüphesiz bu fedakârlıklar bize pahalıya mal olmaktadır. Hudutlarımızın masuniyetini temin için ve sulhumuzun bekçiliğini yapmak için büyük bir ordu beslemekteyiz. Bu ordu, herşeyden evvel selâmetimizi korumak için yaz ve kış elinde silâhı vazifesi başında bulunmaktadır. Bu fedakârlıklara katlanmak, herhangi bir maceraya maruz kalmıya elbet kat kat müreccahtır. Çünkü sulhtan mütevellit bütün nimetleri, hükûmetin siyasi tedbirlerine olduğu kadar ordumuzun maddi kudretine ve alacağı her emri derhal ifadaki azmine medyunuz.

Ancak böyle fedakârlıklarla muhafaza edebildiğimiz sulhun nimetlerini memleket için daha feyizli, daha müsmir bir hale getirmek de mümkündür, ki o da dahilî işlerimizin bilhassa iaşe meselelerinde daha ziyade isabetli ve azimli harekete mütevakkıftır. Şunu itiraf etmeliyiz, ki iaşe meselelerinde el'an esaslı ve müessir tedbirler alabilmiş değiliz. Aradan üç sene geçmiş olmasına rağmen hâlâ tecrübeler yapmaktan, bugün aldığımız bir tedbiri, ertesi gün bozmaktan kurtulmuş değiliz. İşte sulh içinde bulunmamıza rağmen hepimizi azçok üzen hal, hep bu kararsızlıklardır. Muhterem Başvekil Saracoğlu Şükrü, seyahatinden avdet ettikten sonra mütehassıslardan müteşekkil bir heyet toplayarak iaşe işleri için kat'i ve değişmez kararlar ittihaz ederse çok doğru bir yol tutmuş olur. Yoksa bugünkü gibi, içimizdeki nâcins mahlûkatı, iktısadî şakavet yolunda büsbütün serbest bırakmak ve onlara karşı gayet şiddetli ve kat'i tedbirler almak siyaseti takip edilmiyecek olursa bir müddet sonra iaşe işlerimizin büsbütün karışarak önümüzdeki kış esnasında çok sıkıntılara maruz kalmamız tehlikesi, başgösterecektir.

TASVİRİ EFKÂR

Nehrunun karısı da tevkif edildi

Vichy, 2 (Radyo, saat 2,15) — Bangkok'dan bildirildiğine göre, Hindistanda bir çok yeni kargaşalıklar çıkmış ve zabıta ateş etmek mecburiyetinde kalmıştır. Nehrunun karısı tevkif edilmiştir.

Sovyet tebliği

Stalingrad cenubunda Rus hatları yarıldı

Şehri tehdit eden tehlike saatten saate fazlalaşıyor

Moskova, 2 (A.A.) — United Press'in muhabiri bildiriyor:

Stalingradın cenup batı civarlarını müdafaa eden Sovyet kuvvetleri 48 saatte dördüncü defa olarak yeni mevzilere çekilmek zorunda kalmışlardır. Stalingradı tehdit eden hayatî tehlike saatten saate fazlalaşmaktadır. Sovyetlerin nevmidane gayretlerine rağmen büyük sayıda Nazi zırhlı kuvvetlerinin cenup batı müdafaa hatlarını yarmış olduğu bildirilmektedir.

Stalingradın şimal batısındaki cephede Almanlar Sovyet hatlarını yarmak ihtimalile hücum etmektedirler.

Sovyet kuvvetleri Stalingrad muharebesinin yeni bir buhranlı safhaya girmiş olduğunu kabul etmektedirler.

Japonyada yeni istifalar

(1 inci sahifeden devam)

dış siyasetile alâkadardır. Başvekilin hariciye işlerini ne zamana kadar uhdesinde bulunduracağını bilmiyorum. Fakat bunun muvakkat olduğunu söyliyebilirim.

İmparatorun Togo'un âyan âzalığına tayin ettiği dün akşam öğrenilmiştir.

JAPONYA, RUSYAYA SALDIRACAKMIŞ

Vaşington. 2 (A.A.) — Japonyada göz hapsine alındıktan sonra Birleşik Amerikaya dönen United Press'in Tokyodaki müdürü, Shigenori Togonun istifasile Japon kabinesinden son sivilin de uzaklaşmış olduğunu söylemiştir. Bu hâdise yakında Japonyanın Rusyaya taarruz edeceği mânasına da gelebilir.

Shigenori Togonun kabineden çekilmesi, Başvekil Tojonun ihtiraslarını tatmin edecek ve onu Japonyanın diktatörü olmıya sevkedecektir.

Shigenori Togo, iki sene evvel Japonya ile Rusya arasında harbe mâni olmıya çalışan bir diplomat sıfatile tanınmıştı. Onun Japonya ile Rusya arasında bir harp çıkmasına mâni olduğu muhakkaktır.

Togonun istifası askerî zümrenin Rusyayı arkadan vurmak zamanının karar vermiş olduğunu gösteren bir alâmet sayılabilir.

Söylendiğine göre, Sibiryaya karşı taarruza geçmek zamanı gelinciye kadar Rusya ile sulh halinde kalmak zarureti karşısında Togo, şimdiye kadar kabinede bırakılmıştır. Togo, aynı zamanda Pearl Harbour taarruzu ile neticelenen hazırlık tamamlanıncıya kadar Japonyanın bir anlaşmaya varmak istediğine Amerikayı inandırmak için de kullanılmıştı ve Hariciye Nazırı, Pearl Harbour baskınından, bombalar düştükten dört saat sonra haberdar olmuştu.

JAPONYADA YENİ BİR NEZARET

Londra. 2 (A.A.) — Japonyada yeni bir Nezaret tesis edilmiştir. Bu Nezaretin ismi «Daha Büyük Doğu Asya» dır.

HARİCİYE NEZARETİ BAŞVEKİLİN UHDESİNE BIRAKILMAMIŞ

Tokyo, 2 (A.A.) — Domei ajansının bildirdiğine göre, Başvekil Tojo, aynı zamanda Harbiye ve Hariciye Nazırlığını da yapmakta olduğundan harp içinde bu iki Nazırlığın bir kişi üzerinde toplanması muvafık görülmemiş ve Hariciye Nazırlığına bir başkasının tayini kararlaştırılmıştır. Yeni Hariciye Nazırı, aynı zamanda teşekkülü düşünülen Büyük Asya Nazırlığını da üzerine alacaktır.

Karne usulünün tatbiki

(Birinci sahifeden devam)

Edirne, Elâzığ, İstanbul, Erzurum, Giresun, Gümüşane, Hatay, İzmir, İçel, Isparta, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kocaeli, Malatya, Manisa, Mardin, Maraş, Muğla, Ordu, Rize, Samsun, Seyhan, Siird, Sinop, Sivas, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Zonguldak.

Bunların haricindeki Vilâyetlerde karne usulü tatbik edilmiyecek, yalnız ekmek sarfiyatı buraların asayişini temine memur olanlar tarafından sıkı surette murakabe edilerek fazla ekmek istihlâkine mâni olunacaktır.

FIRINLARDA YAPILACAK STOKLAR

Diğer taraftan Vali, dün Toprak Mahsulleri Umum Müdürile Vilâyette bir görüşme yapmış ve fırınlara verilecek un miktarının arttırılarak birkaç günlük stok yapılmasını kraarlaştırmıştır.

Alman tebliği

Novorosisk'in sukutu bekleniyor

Kotelnikova kesiminde Almanlar bir az daha ilerlediler

Stokholm, 2 (A.A.) — Anapanın zaptı neticesinde Almanlar ve Rumenler Karadenizin bütün limanları birleştiren sahil yolunu kontrol altına almış bulunuyorlar. Bunun sonunda Anapaya 40 kilometre mesafede bulunan Novorosisk'in durumu artık son derece nezaket peyda etmiştir. Yegâne müdafaa vasıtası, kendi garnizonundan ibaret kalan Novorosisk'in yakında sukutu beklenmektedir. Ruslar, Kotelnikovo müdafaasında üstün kuvvetlerin ve peşi sıra piyade kuvveti gelen motörlü ve zırhlı kıtlelerin baskısı karşısında toprak terketmiye mecbur kaldıklarını kabul ediyorlar.

Moskovadan gelen haberler şehrin batı cenubundaki durumun son 48 saat zarfında Timoçenko için son derece güçleşmiştir. Haber verildiğine göre, Almanlar yeni tip iki veya üç motörlü stukalar kullnmaktadırlar. Bu uçaklar mitralyözlerile ve ufak toplarile hedefi çok yakından ateşe tutuyorlar.

Kafkasyada savaşlar son derece güç şartlar içinde gelişmektedir. Ruslar her tarafta hazırdırlar ve baskın şeklinde taarruzlar yapmaktadırlar. Harp ekseriya çete muharebesi manzarası alıyor. Alman birlikleri çoğu zaman çok dar bir cephede ilerilemektedirler.

ALMAN TEBLİĞİ

Berlin, 2 (A.A.) — Alman orduları Başkumandanlığının tebliği:

Anapanın doğu cenubunda Alman ve Rumen kıtalarının ileri hareketi tahkim edilmiş dağ mevzilerinde kendini şiddetle müdafaa eden düşmana karşı devam etmektedir.

Stalingrad önünde taarruz şiddetli savaşlardan sonra daha başka toprak kazançları temin etmiştir. Şehrin şimalinde Volgaya kadar ilerliyen hızlı teşkiller, düşmanın çok büyük kuvvetlerle teşebbüs ettiği müteaddit karşı taarruzları püskürtmüştür. Volga üzerinde uçaksavar bataryası 500 tonluk bir motörlü gemiyi batırmıştır. Astraganın cenubunda Volga halicinde bir keşif uçağı bir Sovyet sarnıçlı gemisini bombalıyarak batırmıştır.

Kaluganın batı cenubunda ve Rjev bölgesinde Sovyetlerin müteaddit mevzii taarruzları püskürtülmüş ve topçu ateşi ile Alman uçaklarının taarruzları, toplulukları tahrip etmiştir.

Türk Basın heyeti Londraya vardı

(Birinci sahifeden devam)

rekkep bir heyet de Almanyayı ziyaret ederek bu memleketin hakiki durumu hakkında bir fikir edinmiştir. Tarafsızlığa büyük bir kıskançlıkla bağlı olan Türkler İngiltere basını durumu hakkında da fikir sahibi olmak istemişlerdir. Türk matbuatı tıpkı Türk hükûmeti gibi şimdiye kadar dost bir bitaraflıkla millî menfaatleri samimi doygularile telif etmiye muvaffak olmuştur. Türklerin hudutlarının yanıbaşında ve Karadenizde cereyan eden hâdiselere ilgisiz kalmıya imkân yoktur. Fakat Türk milleti yolu üzerindeki tehlikeleri atlatmasını bilmiştir.»

Türk gazetecileri İngilterede 15 gün kadar kalacaklardır.

DAHİLİ TELGRAFLAR

Ankara - İzmir bisiklet yarışı

İzmit, 2 (A.A.) — Yarışı takip eden muhabirimiz bildiriyor:

Ankara - İzmir bisiklet yarışının dördüncü kısmı olan Adapazar - İzmit - Yalova etapının 50 kilometrelik ilk yarı konağı olan İzmite ilk olarak Ankaradan Orhan Suda girmiştir. Bu etapın ikincisi 15 metre farkla Ankaradan Aydoğmuş, üçüncüsü de İstanbuldan Muzafferdir.

Sapancaya ve İzmite ilk giren Orhan Suda, Sapanca Belediyesi tarafından bir dolmakalem, İzmit Belediyesi tarafından da bir saat hediye edilmiştir.

Mısır muharebesi

(Birinci sahifeden devam)

rını bırakmıya mecbur etmişlerdir. Bu suretle bırakılan bombalardan çoğu Alman kıt'alarının üzerine düşmüştür.

MISIR MUHAREBESİNE AMERİKALILAR DA İŞTİRÂK EDECEK

Londra, 2 (Radyo: 24,35) — El-Alemeyn cephesinde Amerika kuvvetleri sabırsızlıkla muharebeye girme emrini beklemektedirler.

İTALYAN TEBLİĞİ

Roma, 2 (A.A.) — İtalyan orduları umumî karargâhının 828 numaralı tebliği: :

Dünkü gün motörlü - zırhlı İtalyan ve Alman müfrezeleri Mısır cephesinde bir iki ileri hareketi yapmışlar ve bu arada düşmana 30 kadar zırhlı harp vasıtası kaybı verdirmişlerdir.

Mihver uçakları, düşmanın leri teşkillerile geri hatlarına karşı büyük bir faaliyet sarfetmiştir. Yapılan hava savaşları esnasında son iki gün zarfında İtalyan - Alman avcıları 51 düşman uçağı düşürmüşlerdir. Uçaksavar bataryalarının ateşile diğer 4 uçak daha düşürülmüştür. İngiliz tayyareleri Sicilya üzerinde bir akın yaparak bazı meskûn mahallere ve bir yolcu trenine şiddetli mitralyöz ateşi açmışlardır. Denizaltı gemilerimizden biri üssüne dönmemiştir. Mürettebatın ailelerine haber verilmiştir. Deniz vasıtaları bir düşman denizaltı gemisini batırmışlardır.

GİRİD VE YUNANİSTANDA MİHVER HAZIRLIĞI

Londra, 2 (A.A.) — Britanova ajansının başmuharririnin yazdığına göre, Alman Generalleri arasında yapılan değişiklik ve General Löhr'un Balkanlara tayini Almanların bu yarımadada taarruza hazırlandıklarını göstermektedir. Yunanistanda, Giridde ve İtalyada bazı hazırlıklar göze çarpmaktadır. Bu hareketin Rommel'in hareketlerine bağlı olduğu âşikârdır.

Evening Standard gazetesi sekizinci ordunun sekiz hafta evvel El-Alameyn'de mevki aldığını yazmaktadır. Bu sekiz haftalık müddet İngiliz ve Amerikan kuvvetlerinin sekizinci orduya varmaları için aşağı yukarı lâzım olan müddettir. Rommel'in şimdi başladığı taarruza kâfi derecede hazırlandığı kabul edilse bile General ancak gönderilen takviyeler İngilizlere varmadığı takdirde bir muvaffakiyet ümit edebilir. Rommel esasen böyle bir ümitle taarruza geçmekte acele etmiştir. General Löhr'un Balkanlarda bulunan hava kuvvetlerile mümkün olan yardımı yapacağı muhakkaktır.

Kâğıt vurgunculuğu

Bir kısım ithalât eşyasının satışlarının serbest bırakılmasından sonra piyasaya arzolunan birçok malların birtakım vurguncular eline geçmekte olduğunu yazmıştık. Bu arada satışları serbest bırakılan kâğıt ve mukavvanın mühim bir kısmı kâğıt işlerile hiçbir alâkası bulunmıyan kimseler eline geçmiş ve böylece yarın Karaborsayı yaratacak bu vurguncular, kâğıtları depolarına istif etmiş bulunmaktadır. Her ne kadar kâğıt satışları serbestse de fiyatlar ithalâtçı birlikleri tarafından tesbit olunmaktadır. Bu mahdut kâr yüzdelerile mallarını vurguncuya kaptıran tacirler, bin türlü müşkülâtla, memlekete ithal ettikleri bu malları yine bin türlü müşkülâtla satmakta, mallarını Karaborsaya düşürmemek için alıcılarla mücadele etmekte, fzdiham yüzünden mağazaların camları, çerçeveleri inmektedir. İthalâtçılar bu meşkûk vazifeler karşısında mal getirtemiyeceklerini ileri sürmektedirler. Bu vaziyeti önlemek memleketimizde Karaborsa yaratmamak, memlekete bol miktarda kâğıt ithal etmek maksadile ithalâtçı ve ihracatçı birlikleri Ticaret Vekâletinden her nevi kâğıt üzerine konan fiyatların kaldırılmasını, diğer bazı maddelerde olduğu gibi serbest olarak satışını istiyecektir. Alâkadarların söylediklerine göre bu vaziyette memlekete hem bol miktarda kâğıt ithal olunacak ve hem de piyasanın bollanması dolayısile fiyatlar kendiliğinden düşecektir.

1914 CİHAN HARBİNE NASIL GİRDİK?

— 21 —

Yazan: **Ziya Şakir**

ÇIKAN KISIMLLARIN HÜLÂSASI

İttihad ve Terakki Hükûmetile Almanya arasında imzalanan ittifak muahedenamesi, bazı hükûmet erkânından bile gizlenmişti. Halk arasında bu hususta bir sürü dedikodular yapılıyordu.

İttifak muahedenamesinin müteşebbisleri, en küçük bir itiraz karşısında kalmadan işlerini bitirdiler. 1914 senesi ağustos ayının birinci günü öğleden sonra başladıkları müzakereyi, ertesi gün bitirdiler. Ve kendi aralarında imza ettiler.

Muahedename metninin mahremiyetine, son derecede itina gösterildi. Ancak müteşebbisleri tarafından imza edildikten üç gün sonra, aynı mahrumiyet içinde Padişah Sultan Mehmede hususî şekilde gösterilerek ona da imza ettirildi.

Saray erkânından, İstanbulun en hücra köşelerinde yaşıyan halka kadar herkes; bu meçhul muahedenamenin metnini anlamak için, büyük bir merak için de idi.

— Almanya sefiri Von Wangenheim ile Enver ve Leyman Von Sanders Paşalar arasında.—

Ağustosun birinci günü...

Harbiye Nezaretinde, göze çarpacak kadar bir faaliyet var. Odalarda ve koridorlarda toplanan küçük gruplar arasında, harp havadislerinden bahsediliyor. Avusturyalıların ânî ve şiddetli taarruzu karşısında, Sırpların büyük bir sükûn ve itidal ile gösterdikleri metanet ve mukavemet dilden dile geziyor.

İkindi vakti geçiyor. Birinci nişancı alayının bando mızıkası, Harbiye dairesi binasının önünde (İkindi nöbeti) ni çalıyor. Tuna Dalgaları valsinin raksan nağmeleri, Boğazdan gelen hafif bir akşam rüzgârile dağılıyor. O koca binanın cephesinde akisler yaparak dalgalanıyor.

O gün öğleden sonra, mütemadiyen odasında çalışmış olan (Islahat heyeti reisi), Müşir Leyman Von Sanders Paşa, masasının karşısında ve ayakta duran bir Alman Miralayı (1) ile görüşüyor.

Birdenbire telefonun zili çalıyor. Leyman Paşa, Miralayla konuşmasını kesiyor. Telefona cevap veriyor:

— Ya.. Leyman Von Sanders..

Telefon konuşması, devam ediyor:

— Ben.. Von Wangenheim.

— Ne arzu buyuruyorsunu, ek selâns?..

— Derhal, Tarabyadaki sefarethaneye gelmenizi rica edeceğim. Mühim birşey görüşeceğiz.

— Şimdi mi?.

— Evet.. hemen, şimdi.

Leyman Paşa, telefonu kapıyor. Zile basıyor. Gelen emirber çavuşuna, otomobilin hazır olmasını emrediyor. Alman Miralayı ile konuşmasını kısa kesiyor. Otomobiline biniyor. Doğruca Tarabyadaki Almanya sefarethanesine gidiyor.

Bu akşam sefarethane, mutaddan daha fazla bir sükûn içinde... Kapıda, Leyman Paşayı bir kâtip karşılıyor:

— Sefir Hazretleri, zatı âlinize, hususî çalışma odasında intizar ediyor.

Diyor.

Bu esrarlı davetten ve sefirin hususî odasına sevkedilmekten az çok taaccüpte bulunan Leyman Paşa, bu maruken döşemeli odaya girer girmez, (Enver Paşa) yı orada ve sefirle başbaşa görünce o kadar hayret ediyor ki.. bu ağırbaşlı zat:

— A.. Enver Paşa da burada, ha?...

Demek için kendini güç zaptedebiliyor.

Şark!...

Leyman Paşanın mahmuzları birbirine çarpıyor... Islahat Heyeti Reisi Müşir, henüz liva rütbesinde bulunan Harbiye Nazırını büyük bir ciddiyetle selâmlıyor.

Enver Paşa ile sefir de, aynı ciddiyet ve hürmetle selâmlara mukabele ediyorlar. Yazıhanenin yanındaki maruken koltuklardan birini gösteriyorlar.

Kısa süren âfaki bir konuşma cereyan ediyor. Ondan sonra, asıl konuşulacak meseleye geçiliyor.

Enver Paşa, mutadı veçhile az söylüyor. Sefir, kısa bir mukaddimeden sonra, muhavereye şöylece devam ediyor:

— Almanya ile Türkiye arasında, (hafi) bir ittifak mukavelesi akdolunuyor.

— Bir iki günden beri, böyle birşeyler duyduğumu hatırlıyorum.

(Devamı var)

Roman muhitinin dedikodu mevzuu —

Renkli Peçe: son senelerin roman âleminde büyük dedikodular uyandırmış ve dünyanın her tarafında hararetle okunmuştur.

Renkli Peçe: Gayet mahirane bir tarzda çizilen İngiliz karakterini Çin ülkelerinde, müstemlekelerde ve koleralı muhitlerde geçen aşk dramları içinde okuyacaksınız.

Renkli Peçe: Bu yılın ellerden düşmiyen moda kitabı olacak ve herkes tarafından mutlaka okunacaktır.

Eser **Somerseth Maugham**'dan lisanımıza **Firuze Baban** ve **Bülend Bulak** tarafından temiz ve selîs bir türkçe ile çevrilmiş ve Maugham'ın hayatı hakkında değerli edip **İbrahim Hoyi** tarafından kaleme alınmış bir makale ile süslenmiştir.

Fiyatı 75 kuruş — *Güven Basımevi*

AKBABA

Bugünkü sayısı, mizah edebiyatının bir şaheseridir

Çok şükür serbestledik! — Yazan Yusuf Ziya Ortaç

Gayret Dayıya düştü — Çizen: Cemal Nadir

Gidelim servi revânım yürü Sâdâbâda!

Belediyenin Kâğıthaneyi imarına dair enfes bir karikatür

Bir Azerbaycan operetti! **Büyükadada bir köşk**

Zebani ve doktorlar **Hindistan cevizi!**

Haftanın en güzel yazıları ve karikatürlerinden iktibaslar..

Okulların kayıt ve kabul zamanı yaklaşıyor. Her hangi bir okulu bitirmiş olup da yenisine girmek için kat'i bir karar vermemiş, yahut yazılmak istediği okulun kabul şartlarını öğrenmemiş olanlara bu sütunlarda - faydalı olacağını tahmin ettiğimiz - malûmatı veriyoruz:

TIP FAKÜLTESİ — 30 —

BU FAKÜLTEYE bağlı olan müesseseler şunlardır: Mikrobiyoloji, Hıfzıssıhha, Hayatî kimya, Fizyoloji, Farmakidinami, Tıp Tarihi enstitüleri Beyazıtta Üniversite binasındadır.

Adli Tıp Enstitüsü Sellimsögüttedir. Anatomi Patoliji, Histoloji, Normal Anatomi, Morfoloji binasındadır. Radyoloji ve Biyoloji Enstitüsü Şehreminindedir. Dişçi Okulu Beyazıtta, Ebe Okulu Aksarayda'dır. Tedrisatta talebenin Fizik, Kimya ve tabii ilimlerdeki bilgileri artırılır, insan mütalea eder, talebe kliniklere, pratik, teorik derslere devam eder. Bir kelime ile hekim yetiştirilir. Fakülteye girmek şartları dünkü sayımızdadır.

Donanma spor müsabakaları

İzmitte muvaffakiyetle yapıldı. Kazanan birliklere kupa ve madalyalar verildi

İzmit, (Tasvirî Efkâr) — Donanma spor müsabakaları, cumartesi günü Gölcük spor sahasında büyük merasimle yapılmıştır. İstiklâl marşından ve Amiral Şükür Okan'ın sporcuları teftişinden sonra müsabakalara geçildi.

İlk gün, güreş, atletizm ve voleybol müsabakaları yapıldı.

İkinci gün müsabakalara, serbest güreş, voleybol ve futbolle devam edildi.

Turnuvalar üçüncü ve dördüncü gün yüzme ve futbol müsabakalarile neticelendi.

MÜSABAKALARDA GALİPLER ŞUNLARDIR:

Serbest güreşte: Harp filosu.

Greko-Romen güreşte: Yine Harp filosu. Voleybolde: İhtiyat filo. Atletizm ve yüzmede: Harp filosu. Futbolda: Denizaltılar birliği.

Atletizm müsabakalarında çok büyük muvaffakiyetler elde eden Harp filosundan Mehmedi tebrike şayan buluyoruz. Her müsabakadan sonra derece alan sporculara ve birliklere Amiral Said Halman tarafından kupa ve madalyaları verildi. Bu müsabakalarda derece alanlar 29 teşrinievvelde Ankarada yapılacak olan Ordulararası müsabakalarında deniz ordusunu temsil edecektir.

MUSLİH BUĞAÇ

YENİ NEŞRİYAT

YARIMAY

15 günde bir çıkmakta olan bu dolgun magazinin 1 Eylül sayisi 3 renkli bir kapak içinde çok orijinal münderecatla intişar etmiştir. Bu sayıda Ragıp Şevkinin, Nihal Yalazanın ve Rahmi Karacanın hikâyeleri, Cahit Uçuğun romanı, Niyazi Acunun Ziraat Enstitüsüne ait bir röportajı, Atiye Demircinin Willy Forst'a dair etüdü, İbrahim Yücesanın Cellimi'ye ait bir tercümesi, Sabahattin Osmanın matbuat kronikleri vardır. Her sayıda daha cazip ve olgun hale gelen bu mecmuayı bütün okuyucularımıza tavsiye ederiz.

BİÇKİ ve DİKİŞ YURDU

Anna Peçaropulu

Altı senedenberi icrayı faaliyettedir. Bu müddet zarfında talebeden hiçbiri sınıfında ibka kalmamıştır. Yurdun verdiği diplomalar, Maarif Vekâleti tarafından tasdik edilmektedir.

Pazardan başka her gün saat 10—17 ye kadar kayıt muamelesi yapılır. 16 Eylülde derslere başlanacaktır.

Adres: Galatasaray, Su terazi sokak, numara 16.

Fatih Sulh Üçüncü Hukuk Hâkimliğinden:

Fatihte Hoca Üveyz mahallesinin Baddalgazi sokağında 28 No. lı evde oturmakta iken akıl hastalığına müptelâ olduğundan halen Bakırköy Emrazı Akliye ve Asabiye hastanesinde tahtı tedavide olan Sait oğlu Süleymanın hacrile kızı Müeyyedin 20/8/942 tarihinde vasi tayin edildiği ilân olunur.

PÜRÜZSÜZ SES | YEPYENİ BİR MARKA

LUMOPHON Radyoları

Çok Beğeneceksiniz!

Tevzi yeri:

Mertebani sokak No. 17 birinci kat
Galata - Tünel köşesi
Telgraf adresi : SETMAN - Telefon numarası : 40691

Bulmacamız

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1					■				
2			■					■	
3				■				■	
4				■	■		■		
5		■			■				
6	■						■		
7						■			
8			■	■			■		
9		■						■	■

SOLDAN SAĞA: 1. Nakit, Nida. 2. Refik, Para. 3. Zarif. Renk. 4. Sayı. Su. 5. Peder'in yarısı, İnsan. 6. Sarılır, Nida. 7. Mukaddes kitap. Batır. 8. Sayı, Birinci, Rabıt edatı. 9. Sena.

YUKARIDAN AŞAĞI: 1. Önce, Su konur. 2. Seven. Kabahat. 3. Asıl. 4. Renk. Bir emir. 5. Bir gazetecinin soyadı, İsrar. 6. Bulmıya çalışmak, Nota. 7. Dilek. 8. Zerk. Azalarımızdan. 9. Kanaati.

Evvelki bulmacanın halli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	L	O	N	D	R	A	■	İ	D
2	A	N	İ	■	A	S	A	■	E
3	K	■	Y	A	S	A	K	■	M
4	İ	K	E	N	■	B	A	K	İ
5	N	U	T	U	K	■	Y	A	R
6	■	M	■	D	E	M	■	R	■
7	T	A	Ş	■	S	A	L	A	K
8	O	R	A	K	■	M	E	R	İ
9	K	■	K	A	R	A	■	■	N

MEVLİD

Zevç ve babamız Üsküdar Hukuk Hâkimi merhum Kâzım Akşidin ruhuna ithaf edilmek üzere 6 eylül 942 pazar günü öğle namazını müteakip Beyazıt Camiişerifinde Mevlidi Nebevi kıraat edileceğinden merhumun bilcümle akraba, ehibba ve eviddasının tarih ve yevmi mezkûrda hazır bulunmaları rica olunur. Merhumun refikası Yafer ve çocukları.

SATILIK KISRAK

Urfa mübayaası saf kan Arap Pedigiril. 1.54 irtifaında Antrenörü altında Ankara yarışlarına hazırlanmak üzere bulunan genç bir kısrak satılacaktır. İştirâk de olabilir. Telefon: 60072 numaraya müracaat

İŞÇİ ALINACAK

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğünden:

İşletmelerimiz Şişli tamirhanesi için göstereceği ehliyete göre saatte 40 kuruşa kadar ücret verilmek suretile 12 marangoz, 9 tornacı, 9 tenekeci, 3 planyacı, 3 kaynakçı, 3 dökümcü ve 9 bobinöre ihtiyaç vardır.

Askerlikle alâkası olmıyan isteklilerin nüfus hüviyet cüzdanı, hüsnühal kâğıdı, 4 adet vesika fotoğrafı ve şimdiye kadar çalışmış oldukları müesseselerden alınmış iyi hizmet vesikaları ile birlikte 9.9.942 çarşamba günü saat 14 den 17 ye kadar İdarenin Metro hanı zemin katındaki Zat İşleri ve Sicil Müdürlüğüne müracaatları lüzumu bildirilir. (9522)

Sipahi oğlu HASAN HÜSNÜ BursaPazarı

BURSA PAZARI

Hasan Hüsnü Sipahioğlu

Sultanhamam cad. No. 4 Tel 20625

Yatı mekteplerine gidecek çocuklarınızın Yatak, Yorgan, Battaniye, Çarşaf, Havlu, Pike örtüsü, Çamaşır ve bilumum tuhafiye eşyasını ehven fiyatlarla mağazamızda bulabilirsiniz.

İstanbul Bölge San'at Okulu Arttırma Eksiltme ve İhale Komisyonundan:

Nevi	Mik.	Mu. Te. Lt. Ku.	Eksiltmenin T. G. S.	İlk. T.	Şekli
Kuru Gürgen	80 çeki	10 50	18/9/942 cuma 14 de.	63	Açık

İstanbul Sanat mektebinin 1942 yılına mahsuben 80 çeki kuru gürgen odunu eksiltmeye konulmuştur. Eksiltme Cağaloğlunda Yüksek Mekteptler binasında toplanan Komisyonda yapılacaktır. Muhammen bedel mektebe teslim şartiledir. Şeraiti anlamak istiyenler, mektebe müracaat etsinler. (9463)

İstanbul Nafia Müdürlüğünden:

10.9.942 perşembe günü saat 15 de İstanbul Nafıa Müdürlüğü eksiltme komisyonu odasında (4792.04) lira keşif bedelli Yeşilköy Halkalı Ziraat mektebi tamiratı açık eksiltmeye konulmuştur.

Mukavele, eksiltme, bayındırlık işleri genel, hususî ve fennî şartnameleri, proje keşif hülâsasiyle buna müteferri diğer evrak dairesinde görülecektir.

Muvakkat teminat (359) lira (40) kuruştur.

İsteklilerin en az bir taahhütte (2500) liralık bu işe benzer iş yaptığına dair idarelerinden almış olduğu vesikalara istinaden İstanbul Vilâyetine müracaatla eksiltme tarihinden tatil günleri hariç (3) gün evvel alınmış ehliyet ve 942 yılına ait Ticaret Odası vesikalariyle gelmeleri. (9105)

Türkiye Cumhuriyeti ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi 1888 — Sermayesi : 100.000.000 Türk lirası
Şube ve Ajans adedi : 265.
ZİRAÎ ve TİCARÎ HER NEVİ BANKA MUAMELELERİ.
Para biriktirenlere 28.800 lira ikramiye veriyoruz.

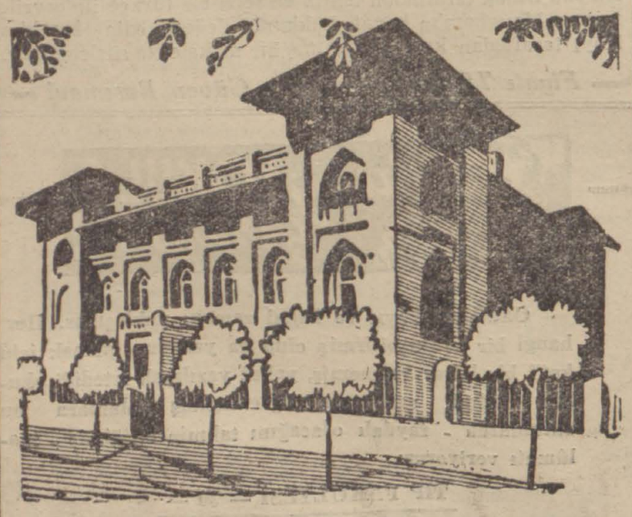

Ziraat Bankasında kumbaralı ve kumbarasız tasarruf hesaplarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır :

4	adet	1.000	liralık	4.000	lira		
4	»	500	»	2.000	»		
4	»	250	»	1.000	»		
40	»	100	»	4.000	»		
100	adet	50	liralık	5.000	lira		
120	»	40	»	4.800	»		
160	»	20	»	3.200	»		

DİKKAT : Hesaplarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde %20 faiz asile verilecektir. Kur'alar senede: 4 defa, 1 Eylül, 1 Birincikânun, 1 Mart ve 1 Haziran tarihlerinde çekilecektir.

Nişantaşı, Çinar caddesi, Hususî

ŞİŞLİ TERAKKİ LİSESİ

Ana, İlk, Orta, ve Lise - Yatılı, Yatısız - Kız, Erkek

Talebe kayıt işlerine her gün 9 dan 17 ye kadar bakılır. Talebemize ders saatlerine ilâveten ücretsiz yabancı dil kurları açılacaktır. Telefon: 80547

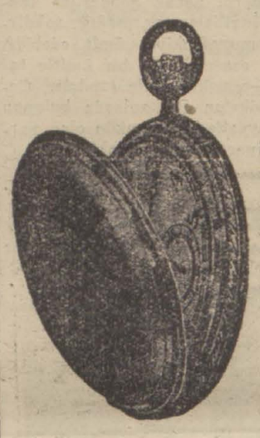

Meşhur Singer SAATLERİNİN

Çok aranılan iki yeni modeli gelmiştir.
İki kapaklı gümüş cep saati Lira 45
» » altın kaplama » » 50
SİNGER saatinin kalitesi yüksek, mübayaa şeraiti faydalıdır. Bu fırsattan istifade etmek istiyen taşra müşterilerimiz bedeliyle birlikte peşinen posta masrafı olarak 1 Lira ilâve olunur.
SİNGER saatlerinin her türlü tamiratı 15 sene zarfında meccanen yapılır

Singer Saatleri mağazası

İst. Eminönü. No. 8. Şubemiz yoktur.

Millî Müdafaa Vekâletinden

I. — Askerî liselerle, Kırıkkale San'at, Ankara Musiki, Kayseri ve Merzifon Gedikli okullarının kayıt ve kabul işleri «Konya Askerî orta okulu hariç» 15/Eylûl/942 tarihine kadar uzatılmıştır.

II. — Maarif liselerinde bütünlemeye kalıp ta bu tarihe kadar bütünleme sınavlarını kendi okullarında muvaffakiyetle veren istekliler de Askerî Liselere alınacaklardır.

Bu gibilerin namzet kaydolunmak üzere şimdiden birer dilekçe ile bulundukları yerlerin askerlik şubelerine veya doğrudan doğruya okul müdürlüklerine müracaat etmeleri ilân olunur. «9070»

İSTANBUL BELEDİYESİ İLANLARI

Haseki, Cerrahpaşa, Beyoğlu ve Zührevi Hastalıklar hastanelerile Zeynep Kâmil Doğumevi, Edirnekapı Sıhhat merkezi ve Üsküdar Çocuk Bakımevinin yıllık ihtiyacı için alınacak muhtelif cins yaş sebze kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur. Mecmuunun tahmin bedeli «41916» lira «57» kuruş ve ilk teminatı «3143» lira «74» kuruştur. Şartname Zabıt ve Muamelât Müdürlüğü kaleminde görülebilir.

İhale 7/9/942 pazartesi günü saat 15 de Daimî Encümende yapılacaktır. Taliplerin ilk teminatı makbuz veya mektupları ve kanunen ibrazı lâzımgelen diğer vesikalarile 2490 numaralı kanunun tarifatı çevresinde hazırlıyacakları teklif mektuplarını ihale günü saat «14» e kadar Daimî Encümene vermeleri lâzımdır. (8916)

* * *

Şehir Tiyatrosu tarafından 15 günde bir 2500 nüsha olarak çıkarılacak olan Türk Tiyatrosu adlı mecmuanın tab'ı işi açık eksiltmeye konulmuştur.

Tahmin bedeli (1080) lira ve ilk teminatı (81) liradır. Şartname Zabıt ve Muamelât Müdürlüğü kaleminde görülebilir. İhale 18/9/942 cuma günü saat 14 de Daimî Encümende yapılacaktır.

Taliplerin ilk teminat makbuz veya mektupları ve kanunen ibrazı lâzımgelen diğer vesikalarile ihale günü muayyen saatta Daimî Encümende bulunmaları. (9525)

Üniversite A. E. P. Komisyonundan:

Beşiktaşta Edebiyat Fakültesi binasında yapılacak 4474.39 lira keşifli elektrik tesisatı 7.IX.942 pazartesi günü saat 15 de Rektörlükte açık eksiltme ile ihale edilecektir. İsteklilerin 336 lira muvakkat teminat makbuzu ve bir taahhütte 2500 liralık bu işe benzer iş yaptıklarına dair İstanbul Vilâyetinden ihaleden üç gün evvel alınmış vesikalar ile gelmeleri. Plân, keşif, şartname, mukavele projesi Rektörlükte görülür. (9058)

İstanbul Deniz Komutanlığından:

Yaşı «32» den fazla olmamak üzere yedek subaylardan kabul imtihanında muvaffak olanlardan yirmisi deniz ordusu için hesap ve muamele memuru yetiştirilmek üzere alınacaktır.

24/Eylûl/942 tarihine kadar müracaat edilmesi lâzımdır. İsteklilerin kayıt ve kabul şartları hakkında malûmat almak üzere Komutanlığımıza müracaatları. (9321)

Yatılı Erkek — Yatısız Kız

Yeni Kolej

İlk — Orta — Lise — Taksimde Sıraserviler 86
Hususiyetleri: Yabancı diller öğretimine önem vermek, talebesinin sıhhat ve inzibatile yakından ilgilenmektir. Tel: 41159

Edebiyat Fakültesi Dekanlığından:

Fakültemizin muhtelif zümrelerinde doktora kısımlarına kayıtlı bulunan talebenin talimatname hükümlerine göre verecekleri yabancı dil teks imtihanları 7 Eylûl 1942 pazartesi günü saat 10 da yapılacaktır. İlgililere bildirilir. (9449)

KIZ ve ERKEK KISIMLARI

Boğaziçi Liseleri

ANA SINIFI — İLK — ORTA — LİSE
Yatılı ve yatısız talebe kaydına ve eski talebenin kaydının yenilenmesine başlanmıştır.
ARNAVUTKÖY ÇİFTESARAYLAR — Telefon : 36 . 210

Ziraat Vekâletinden:

MEMUR ALINACAK

Etlik Bakteriyoloji Enstitüsünde 20 lira maaşlı bir kâtiplik açıktır. 3656 sayılı kanun mucibince bu derece maaşı alabilecekler «Lise ve muadili» arasında 11. Eylûl. 942 cuma günü saat on beşte Vekillikte müsabaka imtihanı yapılacaktır. İstiyenlerin şimdiden vesikalarile Vekâlete müracaat etmeleri ilân olunur. (7195) (9248)

Üniversite A. E. P. Komisyonundan:

Üniversite anbarında mevcut müstamel halı, soba, demir karyola vesaire 8.IX.942 günü saat 15 de pazarlıkla satılacaktır. İsteklilerin kat'î teminatı olan 73 lira 50 kuruşu vermeleri şartname ve eşyaları görmek için de Muhasebe Müdürlüğüne müracaat etmeleri. (9494)

RADYO

BUGÜNKÜ PROGRAM

7.30 Prog. saat	19.00 Konuşma
7.32 Vücudümüzü çalıştıralım	19.15 Müzik
8.30 Müzik: (Pl.)	19.30 Haberler
12.30 Prog. saat	19.45 Serbest 10 d.
12.33 Müzik: (Pl.)	19.55 Müzik
12.45 Haberler	20.15 Radyo gaz.
13.30 Fasıl Prog.	20.45 Müzik
18.00 Prog. saat	21.00 Konuşma
18.03 Fasıl Heyeti	21.15 Müzik
18.45 Saz eserleri	21.45 Müzik
	22.30 Haberler
	22.50 Kapanış

BORSA

2/9/1942 MUAMELESİ

Londra	1	Sterlin	5.22
Nevyork	100	Dolar	130.70
Cenevre	100	Frank	30.365
Madrid	100	Pezeta	12.89
Stokholm	100	İsv. Kr.	31.16

ESHAM VE TAHVİLÂT

	Muameleli	Muameleiz
İkramiyeli %5, 938	—.—	20.—
İkr. Ergani %5. 933	—.—	21.90
%7½ T.borcu1,2,3	—.—	23.40
Sivas-Erzurum 1	—.—	19.95
Sivas-Erzurum 2-7	—.—	20.05
%2. 1932 Hz. tah.	—.—	52.50
%7. 1941 D.Y. 1	—.—	20.—
%7. 1941 D. Yolu 2	—.—	19.67
Anadolu D.yolu %66	—.—	31.—
» D. yolu 1-2	—.—	52.50
Anadolu D.Y. Tah. 3	—.—	51.50
Anadolu Mümes.	—.—	48.25
Merkez Bankası	—.—	154.—
İş Bankası nama	—.—	14.50
İş Bankası Hâmiline	—.—	15.—
İş Bankası Müessis	—.—	210.—
T. T. B. nama	—.—	3.75
Aslan Çimento	—.—	9.90
» » müessis	—.—	12.—
Şark değirmenleri	—.—	5.30
İttihat değirmen.	—.—	26.75
%6 T Bonoları	—.—	94.—
Telefon Şirketi	—.—	11.60
İst. Umum Sigorta	—.—	20.—
İst. Rıhtım. Dok	—.—	15.60
İst. Su T. Şirketi	—.—	5.15

Borsa harici altın fiyatı

	Dünkü	Bugünkü
Reşadiye	32.70	32.70
Külçe altın gramî	4.53	4.54
İsviçre altını	28.45	28.35
İngiliz altını	35.40	35.35

TAKVİM

Eylûl: Perşembe

1361 H. ŞABAN 21	3	1358 Rumî Ağustos 21
Gün: 246		Hızır 121

Vakitler	Ezanî S.	Ezanî D.	Vasatî S.	Vasatî D.
Güneş [yarım]	10	51	6	30
Öğle	5	33	1	13
İkindi	9	13	16	53
Akşam	12	00	19	39
Yatsı	1	35	21	16
İmsak [yarım]	9	06	4	45

Tasvirî Efkâr

Nüshası (5) kuruştur.

Abone şeraiti	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	yoktur.

DİKKAT :
Dercolunmıyan evrak iade edilmez

Sahibi ve Neşriyat Müdürü :
Z. EBÜZZİYA
Basıldığı yer : *Matbaai EBÜZZİYA*